

1869.

51. szám.

Csütörtök, szeptember 9.

Előfizetési árak:

Helyben

Félévre 6 ft.

Három hónapra 3 ..

Postán küldve:

Félévre 7 ft.

3 hónapra 3 .. 50 kr.

Egyes szám

10 kr.

DEBRECZEN

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenkint ötször, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, szombaton.

Előfizetési pénz s minden közlemény Főpiacz Vecsegház földszin
a szerkesztőséghez bérmentve küldendők.

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit
sorért 5 kr.Terjedelmes és több-
szöri hirdetés alku-
szerintNyitvány: 15 kr. so-
ronként.Bélyegdíj:
minden bejelentésért
külön 50 kr.Előfizethető helyben: **Telegdi K. Lajos** és **Csáthy Károly** könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. Egyébütt a postahivatalok útján.**A „Debreczen“ magántávirata:**

— Fiume, szept. 9. Fiuméből tegnap reggel két Lloydgőzösön hétszázán rándultak ki Zengg felé Weglián át az Isztriai partok hosszában. Mindenütt roppant nép, nagy lelkesültség, lobogóval üdvözlés. A kirándulásról öt órakor délután tértek vissza. A vendégek közt béke, egyetértés.

Erdeink érdekében.

Debreczen városa nagy kiterjedésű erdő-állományának jelenlegi rendezetlen helyzete új életének küszöbén áll, a szükséglet, s ehhez képest a termelék legtöbb jövedelmezését elérhetőleg, oly üzem-terv felállítására reménye biztat, mely kórállapotából erdőségeinket kiragadja, s úgy a jelen, mint városunk hosszú boldog jövőjének hathatós támaszát egyedül biztosíthatja.

A midőn fa-állományaink fontos jelentőségéről a multban gondolkodni nem igen látták szükségesnek, vágástérei éppen úgy, mint ritkásai újbólitását, zárolását, a tetemes évi jövedelem felhasználása mellett figyelmen kívül hagyták, a fa állomány mennyisége mint töke az évi vágható százalékra nézve alapul soha fel nem vétetett, a vágás térek erőltetett törzshajtásai nem eléggé oltalmaztattak, sőt istápoló kéz segélye nélkül a káros külbefolyások sokszor mostoha behatása alatt szenvedtek, — erdeink sürgetőleg oly becslés rendezési munkát igényelnek, melynek alapján a jövőre nézve faállományaink rendszeres kezelhetőségi helyzetébe juthassanak.

Az országos erdészeti egyesület mult 1868. szept. havában helyben megtartott közgyűlése folyamában, kiváló érdekek s figyelemmel kísérte városunk erdészeti viszonyait, sok jelese ezen egyesületnek nézeteit s szakvéleményét az ugyan ez évi évkönyvben bőven kifejté, — ezekben, a midőn a helyi viszonyokat szem-előtt tartva, tisztán fönnálló állabaink rendszeres kezeléséről véleményeztek, tudományos alapokra fektetett nézeteiket feltárva, az utat a cél felé kijelölték.

Erdeink czélszerű rendezése körüli véleményekben azonban egy fő mozzanatot, melyről később bővebben kifeledek; a kicserélést, tagosítást nem érintvén; azt jogi viszonyaink részletes ösmerete hiányában fontos akadályokba látjuk ütközni, ugyanis:

Összes erdeink 46,000 hold területen mintegy fele részben beerdősített tér, a nagy erdő s Savós kut s apafa kivételével, mely tisztán városi birtok, 40,650 hold fekszik elszórva s magán kaszálló-birtokokkal megszakítva az egész területen, — most már az ajánlott kicserélés alapján bár mennyire óhajtott volna, erdeink egy tagbani zárolt helyzetbe juthatása, — egyfelől a nyert puszták-terek

mesterséges újbólitással évek soráni nagy áldozatokkal beerdősítése, — másfelől talaj viszonyainknál fogva, a kicserélt mezőgazdaszatra kihatott térek talajának futóvá tétele miatt merülnek fel nehéz akadályok. Czélszerűnek látnók összefüggő erdeinknek szabályos osztagokra (sectió) beosztását, mely elkülönített erdőtettek, hogy szabályos alakot nyerhessenek, okvetlen kellene történni kicseréléseknek, — mely munkát keresztülvitelével homok-hegyeink véd bástyái nem háboríthatnának, az egyes osztagok szaktani kezelése nagymérvű áldozatokat nem igényelne.

Csekély véleményünk szerint, főteendő a jelenlegi beerdősítve felmért erdőtérek határvonalainak szabályozása, ezekben a mezőgazdaszat használatának betiltása, ezek után az összes faállomány pontos felbecslése, korosztályainak meghatározása, a becsú alapján kidolgozott üzemterv szerint az állabok erdőgazdaszat szerint kezelése. Így lehetne az erdőgazdaszat szabályai szerint tetemesen hiányos vágás téreinket, úgy mint fönnálló ritkásainkat, természetes, avagy mesterséges uton újbólitani, — felügyeleti rendszerünket az igényekhez képest módosítani, erdészeti rendőri törvényeinket sikerrel alkalmazni.

Nem kerül ki figyelmünket az „Alföldi hirlap“ f. évi 70. és 71-ik számában közölt, a helyi erdőgazdaszatot illető szakbizottsági vélemény sem, ezen sorokban erdőgazdaságunkat rendezését tárgyzó véleményt nem észleltünk, erdeinknek mult története s jelen helyzete vázoltatik e közleményben. *)

Debreczen városának nagy kiterjedésű erdősége mindez ideig korszerű rendszeres kezelésben nem részesült, s hogy az 1854-iki ideiglenes örök szerződés, faállományai előnyére nem történt, mely mind a mezei, mind az erdőgazdaszat kölcsönös rovására viszály viszonyokat szült, mindenki tudja; — hogy azonban érdekeltég mutatkozik e birtok jó karbani hozására, mi több a baj orvoslása küszöbön áll, fényes bizonyosága, hogy a hatóság, az országos erdészeti-egylet jeleseit ki-hallgatva, üdvös tanácsait magáévá tette.

Hogy a multban az erdőségek újbólitása körül nem sok tevékenység fejtetett ki, bár mily mesés összeg folyt ki nevezett célra a házi pénztárból, való, — mert terjedelmesebb, a szükségletet fedező faoskolák, a ritkás erdőállományok, s kopár területek, a hiányos vágástérek érvényesítésének nyomát nem találjuk a jelen ideig, hol a hatóság tevékenységét s kezdetleges kísérletét siker látszik koronázni.

A mi fönnálló állabaink forda-idejének leszállítását, vágástérein rendszeres kezelését illeti, a sokszor említett becslés felvétele szerinti üzemterv megállapítása után képesi-

*) Szerző, ugylátszik, nem ismeri az e lapok 19-ik számában közölt véleményt az erdőviszonyok szabályozásáról.

Szerk.

tetünk egyedül meghatározni Vágástérein jelen kezelése körül továbbá tudomásunkkal a szántás-vetés, legeltetés szorosan tilalmaztatik, egyedül a vágástérekben eső kaszállók tisztásai fütermeléke használatára van joga a birtokosnak, — így tehát letarolt erdeinknek satnya, beteges növése nagy részben nem épen a mezőgazdaszat káros behatásának következménye, hanem az elaggott, magokat túlélt törzsek gyenge hajtás-képessége s a hibás vágás-vitel eredménye, a midőn a magasan hagyott tőkén erőltet oldalhajtásokat hoztak a gyöksarjak, s nem bírák magokat felküzdeni.

Az erdővéd-személyzet szervezésére nézve megjegyezzük, hogy igenis kívánatos volna számuk megszorítása, főleg a külső határ s főországotak mentében, mindazonáltal a jelen védszemélyzet elszórva kiki saját külön járási védterületén örködik és pedig türethető sikerrel, a mint az a rendőrkapitányi hivatali jelentés és erdőkihágási vétség lajstromából látható.

Vége a téli vágatás gazdaságosabb kezelését gyakran fizikai okok hátráltatják, először, mert munkás kéz késő őszig nem ajánlkozik, továbbá a hideg beálltával, bármely intézkedés mellett is, az enyhítő meleg a munkásoktól megvonni nem lehet.

Szerény nézetünk bezárásával jövőre nézeteink részletesebb közlését ígervén, — hiszszük, hogy hazai erdészeti képviselői, a helybeli szakbizottság, s minden egyes, ki szíven hordja a város jövő érdekeinek, jóléte e főtényezőjének épségben tartását s fölvirágoztatását, alkalmilag segédkezet nyújtani nem késend; — tudjuk, hogy, ki e szakmában teszen és tanácsol, azt az ügy iránti nemes szándék vezérli.

Z. J.—f.

Véleményünk szerint, az itt ajánlott módok közelebb vinnének ugyan a gyökeres rendezéshez, de nem lennének kielégítőek.

Mert egyfelől a kaszálló-tulajdonosokat nem lehet eltüntetni a mezőgazdaszat használatától, másfelől pedig, az egyes osztagok egyenként épen úgy ki lennének téve a rongálásoknak a nagyszámu magán birtokok miatt, mint a hogy most vannak.

Itt csak gyökeres gyógyszer használ, véleményünk szerint, a mint lapjaink 18 — 19 számában kifejtettük, a város erdejének a magán tulajdonosok birtokaitól elkülönzése, a magánosoknak jutandó erdőrészek felett is gyakorlandó törvényes felügyelet mellett.

Szerk.

Ujdonságok.

— Lapunk október 1-ső napjától fogva nagyobb alakban fog megjelenni, az eddigi előfizetési árak emelése nélkül; mit a t. cz. közönséggel sietünk tudatni addig is, mig bővebb értesítéssel szolgálhatunk.

— A depr. ref. főiskolai értesítvény-

ből érdekesnek tartjuk közleni, hogy az 1868/9-ik iskolai év alatt a tápintézet és a szolgatanulók részére az egész egyházkerületből gyűlt adományok tettek összesen: a tápintézet részére 628 ft 95 krt, a szolgák részére 768 ft 61 $\frac{1}{2}$ kr. Miből is Debreczen maga a tápintézet javára 428 fttal, a szolgák részére pedig 576 fttal járult; és így a tápintézetnek Debreczen az egész összeg két harmadánál többet, a szolgáknak pedig háromnegyed részt szolgáltatott, az egész egyházkerületben gyűlt összeghez.

* Cseléd historiák. Hogy a féltékenykedés az alsóbb osztályuknál is található, s néha a legnagyobb elkeseredést idézi elő, arra adalékul szolgálhat a következő, pár nap előtt történt viharos kutijelenet, melynek szereplője két tenyeres talpas hölgy, kik vulgó szolgálóknak szoktak nevezetni. Ugyanis az egyik meglehetősen csinos külsővel levén megáldva, társa ugyan csak irigykedett reá, s hogy megalázhassa lovagjai előtt tervet koholt ki. A kutra, hol estenkint a rendes gyűlde tartatik egy alkalommal papircsomagot visz fel s előmutatjamint a „Kut királynője“ szépitőszert, vagyis pirosítóját. Erre a megsértett vetélytársnő rárohan a rágalmazóra mint dühös furia s elkezdődik a harc. Elkeseredett volt a küzdelem, mely alatt a bősziült sikoltások közben hallani lehetett: „Nem szorultam festékre, — az én arczom olyan, mint a feslő rózsza; — hanem a tiedre csak ugyan ráfér a piktura!“ — A másik részről pedig: „Gyalázatos, világ bolondító, ki a legényeket csábos szerekkel akarja más becsületes leánytól elidegeníteni!“ És így tovább. A két küzdő amazon lovagjai megtudván e szomorú viadalt, miután t. i. kiki olvashatá az arczokon végig vonuló körmök nyomdokai-ból a végbement tusát — nemes felgerjedősükbe elhatározzák az ügyet abba nem hagyni, hanem lovagias elégtételt venni egymáson válaszott hölgyeikért. Az elkeseredett lovagi szolgálat másnap este a kútnál a nagy menyiségben széttörött kantákból kulminált.

Az efféle kuti jelenetekből kifolyólag a midőn egyfelől az esti őrzéjratok figyelmét a kutakra is kérjük kiterjesztetni, másfelől a gazdákat kérjük fel, hogy cselédeknek az éjszakai kutra járását, a miből bizony igen kevés haszon háramlik a gazdára is, szabályoz-

zák, mert csak is így lehet ez éktelen lármákra és néha véres verekedésekre alkalmat adó éjjeli kihágásoknak elejét venni.

— Beküldetett. Ez is szép eljárás. Egy urhölgy azt hitte, hogy az adott szó még ma is mindenki előtt szent, s ezen hite és az illető rábeszélése, s adott szava folytán, hitelesítés kép aláír egy már pár év előtt elhalt egyént tartozásilag kötelező számlát, a hitelező azon világsági géretével, hogy azon aláírás bírói követelésalapját képezni nem fogja, annyival is inkább mert az illető hölgy csak egyike az elhunyt vagyonát örökölt több örökösnek. De ime, alig hogy az aláírás megtörténik — nem sokára daczára az adott szónak bizony beperelték az illetőt, a szívességből, csupán hitelesítés képen tett aláírás alapján. — Különbön erre az illetőnek csak azt sugjuk meg, hogy másszor semmi igérettel ne engedje magát aláírásra vétetni, mert bizony ha egyszer a név ott van, elütik ott a port bár ki fián is.

— Örvedetes tudomásul hozzuk, hogy szín-házunk egyik díszje, a kedves Blaha Luiza asszony betegségéből már annyira felépült, hogy már oda hagyhatja a kóráglyat. Így reményelni lehet, hogy kitűnő játékában és hangjában a színidény megnyíltával gyönyörködni fogunk.

— Tanner István, ki egy idő óta lelépett a színpadról, s gazdálkodást folytatott, a mint halljuk Kolozsvárra lett szerződötve, nevével Szabó Rózával együtt. Hát nekünk van-e már valamire való baritonistánk?

— A távirai főigazgatóság Debreczenbe áttétele folytán a szükséges helyiségek nyeresére a nagyszerű építkezések fognak történni. Részleteket majd közelebb.

A mainapon tartott városi közgyűlés nevezetesebb tárgyai:

— A városi törvényszék végzésileg felhívott, hogy az előforduló tárgyaknál szükségelt felvilágosítások tekintetéből is, közgyűlésen, legalább képviselőileg jelenjék meg.

— A ministeriumnak a Ludoviceum rendezésének folyamatban létéről értesítő leirata tudomásul vétetett.

— Az igazságügyi ministeriumnak a bünygyi statisztikai kimutatások iránti rendelete a törvényszéknek kiadott.

— Révész Imre az iskolatanácsosságról lemond, melyet protestans lelkészi állásával össze egyeztetetnek nem tart. — A jövő gyűlésre halasztatik az új választás.

— Békés megyének az alföld-fiumei vasut építése tárgyában a képviselőházhoz intézett kérelme pártoltatott; s kérvény intéztetik a képviselőházhoz az iránt, hogy a Eszék-Szizsek-károlyvárosi vonal kiépítése azon társulatnak adassék ki, mely az alföld-fiumei vonal többi részét készíti, — hogy a közlekedés érdekei közbe-

honn. Miként a napsugár oly roppant távolságról elküldi világát és melegét a földre: ugy leng lelkem elé az ő bucsuszavainak s nagy lelkének kedves emléke. Nincs gondolatom, melyben az ő emlékének tér ne engedtetnék.

Kedves Erném! Talán te is busulsz velem, tán egy perczig rajtam is nyugtatod emlékeztet, — hiszen te felbírod fogni érzésem szentségét! — Talán lelkednek egy milliódrésze ohajt lelkemmel azonosni; tán van pillanat, midőn szived dobbanását irántam égő szerelmed mozditja meg; tán lelked szögletében van egy hely, mely emlékemnek van szentelve; tán egy vágy, egy sobaj ébred olykor benned, melyet lelkednek szárnyain — gondolatodban — hozzám kívánsz röpitni; tán a lágy szellő susogása olykor szerelmem tisztaságát sugja fűledbe; tán viszemléked s szerelmi szorakozottságod andalító mámorában, mint boldogító álomkép, feltűnik előttem a jövő reménye, mely tiédnek hazudik engem; — tán a vallási szent foglalkozás közben, emelkedik érettem ajkadról egyetlen imaszó a mindenség istenéhez; tán a szülei s rokonai szeretet ömlengései közt van egy hur szivedben, mely mozdulatlan áll egyébkor, de ha rámbundolsz: jövő boldogságunk „remény“ hangja csendül meg rajta! . . . Oh te bizonyosan szeretsz engem! Én ismerem lelked kínait. Én örökre tiéd vagyok! . . . Isten védj őt!!

1826. szeptember 21.

Férj és atya vagyok.

Ah, mennyit kelle küzdenem gyenge evedzőmmel az élet tengerén gyász-sorsom vihara ellenében, míg a családi boldogság megnyugtató kikötőjéhez eljutottam rongált sajkámon!

Sokszor ásitó örvények hullámgyűrűiben szédelegtem, és mégis a remény utolsó csillámsugára oly sokszor a szabadulás aranycsillagává nőtt borongó életem felett. Nem ritkán azon egy

közbejövő különböző társulatok által ne veszélyeztessenek.

— A jövedelmi adó kivétel bizottsághoz a törvény hatóság részéről Hódy Gyula, a község részéről Biró József választatott.

— A levéltár rendezése, s ennek f. évi october 1-én megkezdése elrendeltetett; a főjegyző főfelügyelete alatt, a levéltárnok közbejöttével, s Kecskés János és Dömsödy Károly levéltárrendezőkké elválasztottak működésével. A levéltárnok fizetése mellé 360 ft évi pótlékot, Kecskés J. 2 ft 50 kr, Dömsödy K. 2 ft, napdíjat huznak.

— A népszámlálási munkálatok teljesítésére, Simonffy S. főkapitány elnöklété, s Harsányi G. tanácsnok alelnöklété alatt 54 tagból álló küldöttség rendeltetett.

— A városi nyomdában nyomott hírlapok nyomtatási ára véglegesen megállapított.

— A 600 fton aluli tisztviselő fizetések okt. hó 1-től fogva 20 százalék pótlék rendeltetett; a napdíjasok díjai is rendszeresítették.

Fővárosi értesítő.

** Jókai Mór a „Hon“ és „N. F. Lloyd“ jövő évi tárczájában közlendő nagy regényének czime, nem mint a multkor irtuk a „Hon“ után: „Hogyan kell meggazdagodni“, hanem mint az említett lap helyreigazítja: „Fekete gyémántok“ lesz.

** Ruttkay István volt országgyűlési képviselő és 1848—49-ki honvéd alezredes hosszas betegeskedés után életének 67 dik évében szept. 3-án d. u. 2 órakor meghalt.

** A budai népszínházban az első előadás e hó 14 kén lesz. E nap a népszínház megnyitásának nyolczadik évfordulója. Csak jóra fordulna hát már az oly sokszor hányatott intézet ügyel!

** Bulyovszkyné a jövő hóban fellépend a nemzeti színpadon s valószínűleg szerződöttni is fogják.

** A pesti fenyítő törvényszéknek egy tegnapi ítélete következtében P. J. pesti ügyvédet váltó és okmány hamisításért elfogták.

** Mr. Smith parlamenti tag s buzgó és előkelő tagja a manchesteri iskolának: a fővárosban mulat. M. Smith ezenkívül érdeket kelt az által is, hogy Rónai Jácint nevelő volt éveken át házájánál, ki most B.-Füredről váratik hajdani növendékét itthon üdvözölni.

** A belgrádi szerb színház művezetője, ki jelenleg Pesten időz, felszólított egy nemzeti-színházi tagot, hogy eszközölné ki, miszerint a „Rab“, „Párisi szegények“ és „XI-dik Lajos“ című színműveket az intendatura engedné át szerb nyelvre lefordíthatás és előadásra. Az intendatura készséggel adta át az említett színműveket.

perczben látván a végelsúlyedés fenyegető veszélyét és a biztonság életfényét, sokszor a közelgő látszó enyészetet szelleme felett rózsapírban ragyogott felém a hajnaló remény üdvangyala.

Es most férj és atya vagyok!
Láttam a világhódító kincsek kábitó fényét, a hatalom ezerkaru óriás gépeit; láttam millió rabszolgá vásárpiacját, . . . s láttam felettük egy jéghideg mutatójújat, mely a politikai élet vérforrásának iránytűjét, a társadalmi világfolyam löktetésének hőmérőjét, tetszése szerint igazgatta. Millió ember lehetett porrá, és annyi nyervehetett viszont életet . . . egy irányváltozatra.

— És én e roppant hatalmakkal nem cserélném fel családi életem millió résznyi örömeit!
Mert a családi boldogság egyedüli lényege és tényező ereje az életboldogságnak. Itt a leggyengédebb örömek koszorújára a halhatatlanság dicsfénye világít, s az életerő gyengülő atomjai féniksz gyanánt új életet nyerne az utódok vérkeringésében. A meghiusult remények árny töredékei mögött bizta'ó nemtörőképen tűnik fel a kedves nő önzéstelen részvéte és a családi sarjaded egyetlen mosolya. Ah! a családi boldogság az égi üdv fáklyavilága, . . . az isteni jószág sugártörődése!

Ma napéjgyenyelőség van.
Ma négy éve, hogy egy apámnak hitt zsarnok, hozzám intézett levelével, elborítá életem napját, hogy az éj, folytonosan egyenlő sötétséggel megvakítsa testi és lelki szememet, hogy nyomorékképpen kelljen tapogatóznom koldus botommal a földi nyugalom élettörő szírtjei közt. De az ördögi terv saját magában rejté a megsemmisülés eszméjét, s roskadozó alapján szilárd kintartásom diadala üli jutalom ünnepeit.

(Folyt. köv.)

TÁRCZA.

Az Alföldy család.

(Beszély.)

(Folytatás.)

Enyelgve, tréfálva társalogtam Ernével, mint Julia barátnejával. Egyszer azon veszem észre, hogy tréfámban annyira tulzó valék, hogy Erne engem kedvel. Sajaáltam őt; szívem Juliáé volt . . . ovakodóbb lettem. . . . Tüntek napok, hetek hónapok. Eljött az idő, midőn Kálmán barátom levele megpendített szívemben egy hurt, melynek alakja olyan volt, mint a Janus képe, — egyik oldalon fájdalom, másikon öröm hangjai méláztak rajta. Julia hűtlenségéről bizonyos lettem. Keblem olyan volt, mint a zajongó tenger, mely saját hullámaival csapkodja ide s tova, s viszont saját hullámaival csapkodtatik. . . . Emberrek! Láttatok-e valaha egyfelől ragyogó szivárványt, midőn másfelől az eget iszonyu viharfőlleget takará? Ily szivárvány volt ekkor lelkem borulatán a Kálmán levelében feltüntetett Erne erényes lelkének emléke.

. . . . Történt, hogy Erne családjával együtt Pestre ment lakni, hova én is falusi magányomból, olykor-olykor bejártam.

Alig tettem náluk három látogatást: nyilatkoztam Ernének. És a mi boldogságunk összeforrott.

De zsarnok apám megtudván viszonyomat, ide, külföldre küldött, hogy feledjem őt . . . Soha, soha!

Hiszen a rokon lelkek közt nincs távolság, hiszen a szerelem lánczai átfogják az egész világot, a szerelem itt is úgy él az én keblemben, mint

Debrecen 1869

67-73. rész
a hírből

53, 54. rész

hírből

Pesti röppentyük.

(Szept. 8-án).

A közgazdasági és kereskedelmi miniszter egy körlevelet intézett a hazai gazdasági egyesületekhez, melyben a bel intézkedését tudatja, hogy a dohánytermelés és kezelés tanulmányozása végett, kiküldött biztosok felügyelete alatt az ország több pontján dohánytermelési telepek fognak fölállítani, melyek a termelőknek élő példákban okulásra szolgáljanak. Hiszen mind szép volna ez, de egy bökkenője van a dolognak.

Míg a dohánymonopolium főnáll s a trafikdohány bűzös füstje boszantja orrunkat, nem nagy kedvünk van az okszerű dohánytermelés tanulmányozására.

Ha a dohánymonopolium megszüntetve, nem kell félnünk, hogy fináncz-látta dohánytermelési telepek nélkül is jó dohányt ne termeljünk. De addig minden buzgalma a miniszter urnak siker nélküli. Am hiszen legjobban megmutatja ezt a jövőd.

A „Szögedi pecsovic“ gyártója majd csak ezután rugdalozik még igazán a garasos kötélen.

A kormánypart ez „augzburgi allgemeine“-jének, vagy helyesebben „gemeine“-jének gyártója, tegnap került a pesti esküdtsek elé, mivel zuglapjában Ozorai Árpádot „gézengúz“-nak nevezvén, ez, becsületsértési pert indított elene. Vádlott Nagy Sándor ügyvédje azt bizonyítgató, hogy a „gézengúz“ névnek nincs sértő jellege, melyre Ozorai Árpád, az akadémiai szótárból bizonyítgató, hogy ama gunynév, átvitt értelemben alávaló, haszontalan embert jelent.

De az esküdtsek többsége előtt az akadémiai szótára nem volt teljhitei, s Nagy Sándor uramat fölmentették, vérszemet engedve neki, hogy csak folytassa gorombaságait továbbra is.

No de szerencsére nem hallik minden fel — a mennyországba!

Belföld.

FIUMEI LEVELEK.

Trieszt előtt.* Szept. 4.

Tengerre magyar!

(K.) Egy lelkes, hü, anyagi és szellemi szempontból hazánkra egyaránt jelentős magyar tengerparti város Fiume szívélyes meghívása folytán e budítói szótartó intéző a magyar orvosok és természetvizsgálók mult évi gyűlésén Egerben nemzetünk azon fiaihoz, kik nemcsak fegyver, nemcsak az anyagi érdekek felvirágzása, de a szellem, a tudomány fejlődése által is élni hiszik e hont.

És a magyar, kies hazája szál rózsájának minden irányából siet, jegyesének Adriának meglátogatására, szerelmének élelményére.

F. hó 1-től a mai napig százakra menő azok száma, kik legnagyobb zömben Pestről Budára át, s innen a meglepően, különösen városunk és vidékünk lakosaira a bálulat elragadásával szép Balaton mellett N.-Kanizsára, s ezt elhagyva a regényes Stájerországra, a kopár sziklás Krajinán, Görz és Gradiskán keresztül Trieszt felé siettek, ismét a tengerre szállandók, vágyaik, sovár tündődések, a hü honfiai szeretet és lelkes ragaszkodás hazájába Fiuméba.

Azok, kik 1-én. s előbb keltek utra, szerencsés csillagzat fiai voltak. Kevesebb létszámmal utazván, utközben nem szenvedtek annyi kényelmetlenséget. Némelyek kiszállottak B.-Füreden, mások az adelsbergi barlangot látogatták meg, de a legnagyobb részt Triesztbe röpíté a vaspálya, hol rövid ideig vesztegelvén, avánt gárdának Fiuméba vitorlázta, a tenger árját és viharát kikerülve, de a szívélyes jegyes lelkesült fogadásának örömrájában uszva, s ennek felviharzott örvényétől elragadtatva, a midőn a magyar partokra kikötöttek.

Nem így a szept. 2. és 3-án utrakeltek. Egyegy vándor társaság 3-450 utast számított, s már Budán az induláskor az indóházban csaknem birkozásra került a sor a jegyváltás alkalmával, s a formális oldalba dőlések s udvariatlan lökdösések egymást követték, még ugyis megtörtént, hogy az igazolványok kiadásakor másét kapkodta el egy utas, s akit különben Krakai Györgynek hívnak s lakik a Kárpátok tövében, és Seres Imre igazoló jegye jutván kezéhez, e néven képviseli Kecskemét tájékát.

A szept. 2-án utrakeltek a vasutvonal főbb állomásoknál enni sem igen kaptak azon nagy létszám miatt, amire a vendéglősök épen nem számítottak. E kellemetlen körülményből ugyan

* E levél elkésve érkezett, de azt tárgya érdekességénél fogva, mégis jónak láttuk közölni.

A szerkesztőség

megmenekültek a másnap indultak, a Sz.-Fehérvár, N.-Kanizsán és Prágerhofban történt nagymérvű készülékek által, de annál nagyobb lett a zűrzavar, amidőn teljes 5 órai vesztegés után éjeli 10 órakor indulnunk kellett volna. A százakra menő utas létszám nem fért fel a megérkezett vonatra, új waggonokat csatoltak tehát a vonathoz, de még akkor is lemaradt 20-25. A türelmetlen magyar vér nyugtalankodni s már teremtetténi kezdett, midőn az állomásfőnök végre elhelyezé a karavánt, nem egyszer adván felhevült indulatának kitörésében illetlen és illetéktelen kifejezést a magyar jellemről, mit különben a pezsgőbb vérű valódi s hat forintos ifjú tudósok méltó indignációval, s visszautasítólag ugyan, de hason gorombaság nélkül fogagtak.

A laibachi vasuti vendéglőssel is meggyűlt a bajunk. Ez néhány száz emberre felterítette a reggelit. A vonat azonban éjnek idején érkezvén meg, midőn ki-ki az édes álom karjai közt pihené a szokatlanul hosszú ut fáradalmait, mi természetes, minthogy egyetlen reggelije sem fogyott el. Jajveszékelve s átkozódva fakadt ki ellenünk, hogy megcsaltuk és tönkre juttattuk.

Szept. 4-én hűvös reggelen, de tiszta fénylő kék éggel hagytuk el a Trieszt előtti utolsó vasuti állomást Nabresinát. Feszült figyelemmel, dobogó szívvel függöttek pillantásaink a vasuti kocsi ablakán, mert az ezen vidéken ismerősök a tenger látásával kecsgették már bennünket.

Még egy sziklafal kanyarulás, s a velünk utazó s különösen kíváncsi éber magyar nők egyike ismeretlen érzelm hangjain kiálta fel:

„Itt a tenger!”

Száz meg száz torok ismétli ugyanazon felkiáltást, ugyanazon ismeretlen érzelm hangján, százan meg százan rohannak az ablakokhoz, élvezni a napsütést, gyönyörű szélmentes őszi nap látományát az Adrián.

Ezen pillanat hatása leirhatatlan, melyet Nagy Lajos király birodalma déli határtengerének, a gazdátlan és urnőtlen Miramarának, Illyria és Isztria kéklő széleinek, s a trieszti kikötőnek, s a szép tengeri városnak legelső feltűnése reánk gyakorolt.

Az érzelme egészen elfogta keblünket, lebilincseli tollunkat, s ezennel berekesztem jelen tudósítomat, s majd folytatandom azt a tengeren, melyre talán már délután szállandók vagyunk, hogy Fiuméba vitorlázunk. — Tehát a viszontlátásig. . .

Átalános és mély megbotránkozást keltett a Fiuméből érkezett azon hír, hogy az osztrák Lloyd a magyar utasok felvételére sok lőtás-futás utánjárás, depesek váltása után sem volt hajlandó egy gőzöst átengedni. Hasztalan futottak a fedél nélkül maradt utasok a társaság directiójához, hasztalan dühösködtek, szitkozódta, a Lloyd, a nagyur hajthatlan maradt. Végre megígérte, hogy utnak indít egy gőzöst, ha 600-an aláírják s kötelezik magukat a fizetésre, később ez ígéretet is visszavette. Hozzájárult, hogy a Lloyd más gőzösek megtiltotta az utasok felvételét, ughogy azoknak szept. 5-én reggeli 10 óráig kellett várakozniok s ugy post festum, eljutniok Fiuméba. S ennek a Llodnak szavaztak meg az idén is a delegátusok 600,000 frtot subventio gyanánt Magyarországról. Szégyen, gyálatás!

— Macsvánszky halála.

Szept. 2-kán érkezett Macsvánszky Makszim egy Tosa nevű cizkosával Paragába s megszállt egy ottani szerb lakos házában, kit felvont pisztolyal kényszerített, hogy őt és barátját a padláson rejtse el s nekik ott gulyás-hust és paprikást főzzön. A gazda alig tudott egy pillanatra eltávozni azon ürügy alatt, hogy poharakat hoz a pálinkához; ez időt arra használta fel, hogy a parabutyi bíróval tudatta a rabló hollétét, a bírő aztán értesítette a környéken tanyázó katonaságot és csendőrséget. Ez utóbbiak már 11 órakor megérkeztek. Abban a házban, hol Macsvánszky megszállt, mészárszék van. — M. ebbe futott. Látna, hogy el van árulva, s hogy el van veszve, a legnagyobb lélekjelenléttel nyitotta ki a mészárszékeken szokásban levő csapajtót, s végig nézett az összegyűlt tömegben. A biztosok azon felszólítására, hogy adja meg magát, káromkodással s gunyos arcfintorgással felelt. Valamivel 11 óra után a Pivnicza helységben tanyázó dzsidások is megérkeztek, s erre aztán elkezdődött a lövöldözés, mely egészen d. u. 2 óráig tartott. Ekkor aztán meggyújtották a ház nádházátának mind a négy szegletét. E „csékélység miatt — orditá Macsvánszky — még nem adom meg magamat.“ Szünet nélkül lövöldözött az ostromlókra. Cizkosa nem csinált egyebet, csak a fegyvereket töltötte. Három óra felé már elégett száraz bankok ropkedtek a levegőben, a mikkel Macsvánszky a puskában a töltést lefojtotta. Egyéb fojtásnak valója már akkor nyilván elfogyott. Négy óra felé oda kiáltott Macsvánszky

az ulánusoknak, hogy mennyire fáj az neki, hogy kénytelen rájuk lövöldözni; állítsák előre azokat a kutyákat — itt a pandurokra mutatott — „ereszszék csak azokat előre, mi jól ismerjük egymást;“ háromnegyed négy órakor már 5 dzsidás és Poresetics biztos seberült meg.

Macsvánszky látván, hogy el kell vesznie s különben is fogyófélen levén municziája, több vastag csomag százast, ötvenest, tizest és ötöst tett a vágótökére s ott égette el az ostromlók szeme láttára.

Négy óra után már annyira sarokba szorították, hogy azt lehetett gondolni, na már agyólövi magát; ő azonban még akkor sem esett kétségbe, hanem mind a két kezébe egy-egy revolvert ragadva, kiugrott az ablakon, remélve, hogy e képzelhetlen vakmerőség által okozott meglepetést felhasználhatja a menekülésre. De alig futott 12 lépést, midőn a lövések leterítették. Cizkosa könnyű sebet kapott, mire megadta magát.

** Tegnap hajnalban a postakocsit Nagy-Várad és Diószeg közt kirabolták.

** Tornamegyében egy művelt uri ember vadászni menvén, észrevette, hogy földén idegen nyáj legelészik. Rögtön odamegy az illető kanászhoz és megakarja zálogolni. A szegény kanász ártatlanságának tudatában ellenkezik, mire az uri ember kapja puskáját és főbe lövi minden habozás nélkül a szerencsétlent. Most a tornai megyetörvényszék előtt áll az ügy. A művelt ur azzal mentegeti magát, hogy a puska véletlenül sült el dulakodás közben.

„Sz. E.“
** A károlyfehérvári indóháznál egy munkás felszólítja a vasuti munkások kifizetésével megbízott angolt, hogy adjon neki bort és pénzt midőn pedig az vonakodott kívánságát teljesíteni, a munkás rálőtt, szerencsére azonban részszul célzott s nem találta.

** Kisujszállásról a mult napokban több száz mázsa nehézségű kazánt szállítottak Körösladányba, egy e célra készült kocsin, mely szintén tisztességes súlylyal bir. Midőn a kocsit a vasúthoz visszahuzatták, a béres 10-12 éves fiacskája a kocsin levő kemény fagerendáról a szekér alá bukott; s a 100-120 mázsa terhes szekér egyik kereke mellén ment keresztül; a gyermeknek orrán száján elindult a vér s eszméletlenül vitték haza. Harmadnapra azonban már ismét kinn játszott; a bőr kékületeket leszámítva egyéb bajja nem történt.

Irodalom.

— Megjelent ifj. Csáthy Károly tevékeny könyvtárosunk kiadásában s minden könyvtárunknál kapható: ABC. Az irva olvasható tanmód szerint Wurst elvei nyomán. Haesters Fibeljének 240-ik stereotyp kiadása szerint, készítette Bánhegyi István, tanítóképezdeai igazgató. — E valóban igen nagy gondal szerkesztett művecske 86 lapra terjed, s azon elv, hogy látni, megfigyelni, gondolkodni, beszélni, írni és olvasni a gyermeki fejlődés természetes fokozata, igen sikerülten van e művecskében alkalmazva. Az első szakasz 53 lapon a tulajdonképeni ábécze, értelmet fejlesztő mondatokkal; s végül a számok tizedes rendszerének igen sikerült és könnyen felfogható magyarázatával. A második szakasz kisebb leírásokat és egyéb olvasmányokat tartalmaz, vezérfonalul a nézeti oktatáshoz. Egyáltalában mint e téren sikerült művet ajánljuk azt a tanítók és népművelők figyelmébe.

Közgazdaszat.

— Debreczen, szept. 9. A élet árakon lényeges változás nem történt. — Az időjárás derült, őszi, meleg. Éjjel meglehető hűvös volt.

Könyvészet.

(Folytatás.)

— Legujabb könyvek haphatók Telegdy Lajos könyvkereskedésében:

Szabó K.: Magyar vezérek kora 2-3. füz. 2 forint.

Csengeri: Budapesti szemle 3-4 füz. Suhajda: Törvénykezési rendtartás 2 ft 40 krajczár.

Ókrós Bálint: Törvénykezési rendtartás 1. füz. előfiz. az egészre 3 ft.

Kassai A.: Az új perrendtartás 1 ft 50 kr.

U. a. Irománypéldák az új perrendtartáshoz 1 ft 20 kr.

U. a. Az árva és gyámügyek irománypéldákkal 1 ft.

Borovils: Bélyeg és illetéktörvény 50 kr.

Bécsi tőzsde sept. 8. cs. arany 5 88. ezüst 121.75

H I R D E T É S E K.

F **ö** **l** **h** **í** **v** **á** **s** a borsod-miskolczi hitelbank 300 darab részvényének aláírására.

Egy részvény értéke 200 frt, melyre az aláírástól számítandó 2 1/2 hó alatt 40 vagyis részvényenkint 80 frt befizetendő. A borsod-miskolczi hitelbank f. évi július 25-ről legfelsőbb helyt engedélyezve, czélul tűzte ki magának az „angol-magyar bankkal” állandó pénzügyi egybeköttetésben, Magyarország, főleg pedig Borsodmogye és Miskolcz vidékének gazdasági, ipar és kereskedelmi érdekeit előmozdítani.

Az alaptőke 300,000 frt o. é. 1500 db 200 frtos részvény által képviselve.
Ebből 1200 db. részvényt az alapítók aláírván 300 db. nyilvános aláírásra bocsátatik.

A társulat alapító tagjai:

Angol-magyar bank,
Báró Vay Lajos,
Kubinyi Miklós,
Báró Vay Béla,
Melczer Gyula,
Pollák J. és Társa,
Berzeviczy Irnák,

Berger H.,
Dr. Kain D.,
Holländer Leó
Dr. Popper József.
Putnok József,
Dálnoky Nagy Barnabás,
Groák Dávid és Fia,

Tritsch A.,
Fejér József,
Geiger László,
Grünwald Ede,
Picker J.,
Grötschl Imre,
Fischl Zsigmond.

A részvényekre aláírhatni: Miskolczon: Pollák J. és Társa, Groák Dávid és Fia, Grünwald Ede uraknál.

Pesten: Az angol-magyar banknál.

Debreczenben: *Az ipar és kereskedelmi banknál.*

Eperjesen: A felső-magyarországi első ipar és hitelbanknál.

Kassán: Quirsfeld Károly urnál.

Aláírási feltételek:

1. Az aláírások történnék a fentebb kijelölt helyeken f. évi szeptember 16, 17, és 18-dik napjain reggeli 10 órától délután 4 óráig.
2. Az aláírásnál a bejegyzett összegnek 10% vagyis minden részvény után 20 frt. o. é. biztosítékul leteendő, és pedig akár készpénzben, akár pénzügyi utalványokban, vagy oly értékpapirokban, melyek a pesti és bécsi tőzsdén jegyezve vannak, csakhogy az értékpapírok a napi árfolyam szerinti 10%-al alább fognak számíttatni.
3. Túl aláírás esetében a kibocsájtott 300 darab részvényre a lehetőségig aránylagos leszállítás (reductio) fog történni.
4. Az aláírás bezárta után a részvény nyugták azonnal szétosztatnak, mire egy a hirdetés megjelenésétől számítandó 15 napi határidő tűzetik ki, a midőn mindenki a neki jutott részvények 10%-át befizetni tartozik. Ezen befizetés alkalmával a letett biztosítékok visszaadotnak.
5. Az első befizetés után 30 nap mulva a részvények 15%-ja más 30 nap mulva ismét 15%-ja lesz befizetendő.
6. A 10% befizetéséről névre szóló ideiglenes nyugták folyó szám szerint adatnak ki, a második részlet befizetése ezen ideiglenes nyugtán ismertetik el; a harmadik részlet befizetése alkalmával pedig ezen ideiglenes nyugták 80 forintról kiállított névre szóló ideiglenes elismervényekkel, hozzá esatolt szelvényivel fognak becsereztetni.

Kelt Miskolczon, augusztus 22-kén 1869.

91. 3-5

A fentebbi alapítók.

Eladó szőlő.

A köntös-kertben 4 1/2 nyilas jókarban levő szőlő, pajtával ellátva, akár szüret előtt a természettel együtt, akár szüret után szabad kézzel minden órán eladó. — E szőlő akár egészben, akár két részben is bocsáttathatik eladás alá. —

Értekezhetni a tulajdonos Boda Jánosnál a piaczon levő saját házában.

90. 3-3

Kiadó lakrészek.

Péterfián a 885. sz. a. ujonan épült és szépen berendezett háznál 8 szoba, 3 pincze, fűskamarákkal, cserepes góréval együtt, akár az egész udvari lakrészek egyetemben, akár külön, mai naptól fogva bérbe kiadók. Értekezhetni irántok tulajdonos Kerekes Jánosnéval.

89. 5-3